

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ivany Sykové a soudců Mgr. Vladimíra Soukupa a JUDr. Jitky Drobné ve věci žalobce: **RENCAR PRAHA, a.s.**, IČ: 00506397, se sídlem Praha 8, Šaldova 425/12, zast. Mgr. Barborou Krásovou, advokátkou se sídlem Praha 2, Italská 1219/2, proti žalovanému: **GTS ALIVE s.r.o.**, IČ: 26193272, se sídlem Středokluky, U Hřiště 260, zast. Mgr. Petrem Růžičkou, advokátem se sídlem Praha 2, Malá Štěpánská 9, o zaplacení částky **24.530,- Kč s příslušenstvím, o odvolání žalovaného do rozsudku Okresního soudu Praha – západ, č.j. 12C 294/2008-51, ze dne 24. srpna 2009,**

t a k t o :

I. Rozsudek soudu I. stupně se ve výrocích I. a III. potvrzuje, ve výroku II. zůstává nedotčen.

II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náklady odvolacího řízení ve výši 12.132,- Kč, a to k rukám jeho právní zástupkyně, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se svou žalobou, došlou Okresnímu soudu Praha – západ dne 10.10.2008 domáhal proti žalovanému vydání rozhodnutí, kterým by byl uznán povinným zaplatit mu

z titulu bezdůvodného obohacení částku 24.530,- Kč, spolu se zákonným úrokem z prodlení a náhradu nákladů řízení.

Okresní soud Praha – západ (dále jen „soud I. stupně“) výrokem I. rozsudku ze dne 18.9.2009, č.j. 12 C 294/2008 – 51, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku ve výši 12.996,80 Kč spolu se zákonným úrokem z prodlení z této částky od 1.9.2008 do zaplacení. Ve zbylé části soud I. stupně žalobu výrokem II. zamítl. Soud I. stupně dospěl k závěru, že na straně žalovaného došlo k bezdůvodnému obohacení, když vyslovil, že o bezdůvodné obohacení se nejedná nejen v případě, kdy se majetek obohaceného zvětší, ale rovněž tehdy, pokud se majetek obohaceného nezmenšil, ač se zmenšit měl. Poukázal přitom na rozhodnutí, publikované pod sp.zn. R 25/1986, ve kterém je judikováno, že majetkový prospěch vzniká především tak, že se dosavadní majetek obohaceného rozmnoží o nové majetkové hodnoty, může však spočívat i v tom, že se jeho dosavadní majetek nezmenšil, třebaže by k tomu jinak došlo, kdyby byl obohacený plnil své povinnosti. Soud I. stupně zdůraznil, že povinnost vydat bezdůvodné obohacení není vázána na zavinění na straně obohaceného. Námitku žalovaného, že nastalá situace by mohla vést ke vzájemného poškozování soutěžitelů, neshledal jako důvodnou, když uzavřel, že v takových případech by byly obdobné žaloby zamítány pro rozpor s dobrými mravy. Soud I. stupně došel k odlišné výši bezdůvodného obohacení než žalobce, když vyšel ze zásady, že pro výpočet je rozhodná doba plnění, po kterou se žalovanému bezdůvodného obohacení dostalo. Vyšel z částky z ceníku žalobce, podle něhož připadá částka 7.900,- Kč za jednu reklamní plochu na jeden měsíc, kterou vydělil počtem dní v měsíci a vynásobil třemi, a to za počet využitých reklamních ploch a dále sedmnácti za počet dní, po které byla reklama prokazatelně na reklamních plochách umístěna a ve zbylé části žalobu zamítl jako nedůvodnou. Zamítnutí žaloby ve zbylé části bezdůvodného obohacení odůvodnil tím, že vzhledem k tomu, že mezi účastníky nebyl žádný smluvní vztah, není rozhodné, že v ceníku žalobce je minimální doba pronájmu reklamních ploch jeden měsíc, neboť za rozhodnou považoval dobu, po kterou byly reklamy na předem určených místech skutečně umístěny, tedy sedmáct dní. Nárok ve výši 830,- Kč soud I. stupně posoudil jako případný nárok na náhradu škody, kdy předpokladem nároku na náhradu škody je porušení právní povinnosti, kterou žalobce ve vztahu k žalovanému ani netvrdil a ani neprokazoval, proto žalobu zamítl i v této části. O nákladech řízení pak soud I. stupně rozhodl výrokem III. s odkazem na ust. § 142 odst. 2 občanského soudního řádu – dále jen „o.s.ř.“, když zhodnotil, že poměr úspěchu mezi účastníky byl přibližně stejný a nárok na náhradu nákladů řízení tak nepřiznal ani jednomu z účastníků.

Proti rozsudku podal žalovaný do výroků I. a III. odvolání z důvodu uvedeného v ust. § 205 odst. 2 písm. g), tedy že rozhodnutí soudu I. stupně spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Shrnul, že skutkový stav věci je dosti jednoduchý a nesporný, kdy reklama na internetové stránky žalovaného byla umístěna na reklamní plochy v metru, které provozuje žalobce, bez jeho vědomí a osoba, která reklamu v metru umístila, zůstala nezjištěna. Připomínal, že žalobce ani netvrdil, že tou osobou byl žalovaný. Ve svém odvolání vyslovil souhlas se závěrem soudu I. stupně, že jedním z nejvýznamnějších pramenů týkajících se právní úpravy bezdůvodného obohacení je výše uvedené stanovisko Nejvyššího soudu ČR, nezpochybňoval jeho závěry, ale tvrdil, že způsob jejich aplikace soudem I. stupně je zjednodušující a zkreslující a že tedy vedl k nesprávnému právnímu posouzení věci. Zopakoval, že existují dva typy bezdůvodného obohacení, jednak neoprávněné rozmnožení majetku (o které v předmětné věci nešlo a nikdo z účastníků je ani netvrdil) a neoprávněné nezmenšení majetku (o němž byl opřen závěr soudu I. stupně) s tím, že tento typ bezdůvodného obohacení nemůže nastat, pokud nedojde k porušení povinnosti údajně obohaceného. Uváděl, že z tohoto důvodu nelze na tento typ bezdůvodného obohacení

vztáhnout postulát, že se nevyžaduje zaviněné protiprávní jednání obohaceného. Žalovaný ve svém odvolání namítal k právnímu závěru soudu I. stupně dále tři konkrétní skutečnosti. Jednak nesouhlasil se závěrem, že „na straně žalovaného došlo k bezdůvodnému obohacení spočívajícímu v bezplatném užívání reklamních ploch žalobce po dobu 17 dnů,“ když namítal, že reklamní plochu neužíval, neboť užití by vyžadovalo jeho aktivní jednání, ke kterému ale nedošlo, neboť skutečným uživatelem reklamní plochy byla nezjištěná osoba, která reklamu v metru umístila. Žalovaný razil tezi, že skutečným uživatelem reklamní plochy je její nájemce a nikoli propagovaný subjekt, když z pouhého faktu, že určitý subjekt je reklamou propagován nevyplývá, že takový subjekt je i uživatelem reklamní plochy. Žalovaný dále napadal závěr soudu I. stupně, který v odůvodnění formuloval, že „je nerozhodné, zda to byl žalovaný nebo třetí osoba, kdo umístil nebo nechal umístit reklamu, plnění bylo poskytnuto žalovanému.“ Žalovaný nesouhlasil, že by mu bylo žalobcem poskytnuto nějaké plnění a připustil, že by se v jeho případě mohlo v důsledku působení předmětných reklam teoreticky jednat o obohacení, spočívající ve zlepšení jeho hospodářských výsledků, avšak uvedl, že takové zlepšení hospodářských výsledků u žalovaného nenastalo. Zdůraznil proto, že žalobce tuto ideu na počátku řízení sice vyslovil, nijak ji však nerozvíjel a zejména ji neprokázal. Uváděl, že takovéto hypotetické zlepšení hospodářských výsledků by žalobce musel kalkulovat a prokázat ve formě finanční částky, o kterou by se zisk nebo tržby žalovaného v důsledku reklamy zvýšily. Žalovaný namítal nesprávnost závěru soudu I. stupně, že v případě absurdních situací, kdy by se soutěžitelé obdobným způsobem poškozovali, by žaloby byly zamítány pro rozpor s dobrými mravy. Podle žalovaného by však nemohl bezdůvodně obohacený prokázat identitu škůdce, který potajmu v noci umísťuje reklamy v metru, a když by se o škůdci nedozvěděl, nepřicházelo by zamítnutí žaloby pro rozpor s dobrými mravy v úvahu. Žalovaný nadto zdůraznil, že je to žalobce, jako provozovatel reklamních ploch, kdo má z povahy věci reálnou možnost bránit se umísťování neoprávněné reklamy a bránit a odhalovat identitu takových škůdců. Žalovaný tak uzavřel, že na jeho straně nedošlo ke vzniku bezdůvodného obohacení a navrhl, aby byl odvolacím soudem napadený rozsudek změněn tak, že se žaloba v plném rozsahu zamítá a žalovanému náleží náhrada nákladů řízení.

Žalobce ve svém písemném vyjádření k odvolání uvedl, že rozhodnutí soudu I. stupně považuje za věcně i právně správné. Poukazoval na to, že žalovaný nesprávně vykládá závěry konstantní judikatury upravující odpovědnost za bezdůvodné obohacení, když opomíjí jednoznačný závěr (vyslovený např. v rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 25 Cdo 643/2000), že předpokladem odpovědnosti za bezdůvodné obohacení není protiprávní úkon obohaceného ani jeho zavinění, nýbrž objektivně vzniklý stav obohacení, k němuž došlo způsobem, který právní řád neuznává. Žalobce zdůrazňoval, že konečným uživatelem reklamních ploch je vždy osoba, jejíž služby jsou propagovány. Připomínal, že v opačném případě by musel být uživatelem reklamních ploch samotný žalobce, neboť jakožto poskytovatel reklamních ploch, ve většině případů reklamy na reklamní plochy pro své klienty instaluje. Žalobce uzavřel, že trvá na svém názoru, že osobou, která užívala reklamní plochy bez právního důvodu a u které došlo k bezdůvodnému obohacení z důvodu bezplatného užívání jeho reklamních ploch ve výši odpovídající obvyklému nájemnému, je žalovaný. Navrhl proto, aby odvolací soud rozsudek soudu I. stupně potvrdil a přiznal mu náhradu nákladů odvolacího řízení.

Krajský soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal rozsudek soudu I. stupně, jakož i řízení, které předcházelo jeho vyhlášení ve smyslu § 212 o.s.ř. za použití § 212a o.s.ř. a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

Odvolací soud se zcela ztotožňuje se skutkovými zjištěními učiněnými soudem I. stupně, ať už s prokázáním umístění jednotlivých reklam na reklamních plochách ve všech třech stanicích pražského metra, se zjištěním okolností objevení reklam, s prokázáním doby, po kterou byly ve stanicích metra reklamy umístěny, jakož i s určením období, po které trvalo bezdůvodné obohacení žalovaného a s výpočtem výše bezdůvodného obohacení odvozeného z ceníku žalobce. **Soud I. stupně vystihl ve svém rozsudku projednávanou problematiku věcně správně a způsobem zcela vyčerpávajícím a náležitým způsobem vyložil, které skutečnosti při svém rozhodování vzal za prokázány a které nikoliv, o které opřel svá skutková zjištění, jakými úvahami se při svém rozhodování řídil a jaký z nich učinil závěr o skutkovém stavu spolu s přesvědčivým právním hodnocením** (ust. § 157 odst. 2 o.s.ř.). Ve světle výkladu podaného soudem I. stupně proto odvolací námitky žalovaného směřující k nesprávnému právnímu posouzení věci nemohou nikterak obstát.

Podle ust. § 451 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku v platném znění (dále jen „o.z.“), kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí musí obohacení vydat. Podle ust. § 451 odst. 2 o.z. je bezdůvodným obohacením majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním bez právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch, získaný z nepoctivých zdrojů.

Oba účastníci řízení se v podstatě shodli na všech skutkových okolnostech předmětné věci, tak jak je vyslovil v závěrech svého rozsudku soud I. stupně a základy právního hodnocení úpravy bezdůvodného obohacení žalobcem i žalovaným byly rovněž téměř totožné. Jak žalobce tak žalovaný souhlasili s výklady konstantní judikatury i odborné literatury, vycházející zejména z postulátu vysloveného v rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. R 25/1986, na který bylo oběma stranami mnohokrát poukazováno: *„Majetkový prospěch vzniká především tak, že se dosavadní majetek obohaceného rozmnoží o nové majetkové hodnoty; může však spočívat i v tom, že se jeho dosavadní majetek nezmenšil, třebaže by k tomu jinak došlo, kdyby byl obohacený plnil své povinnosti. Odpovědnost za získaný majetkový prospěch, který se musí vydat, vzniká bez zřetele na zavinění.“* S tímto výkladem se ztotožnil i soud I. stupně a ztotožňuje se s ním i odvolací soud. První způsob vzniku majetkového prospěchu uvedený v první části výkladové věty tohoto stěžejního rozhodnutí na předmětnou skutkovou situaci zjevně nedopadá a žalobce to ani netvrdil. Je správné tvrzení žalovaného, že nebylo prokázáno rozmnožení majetku žalovaného o nové majetkové hodnoty. V případě dopadu propagace subjektu na jeho ekonomické výsledky by muselo dojít k velmi složitému sofistickovanému propočtu případného vzniku majetkového prospěchu. Odvolací soud si je i beze snahy o hlubší analýzu a zkoumání účelnosti marketingových nástrojů vědom faktické nemožnosti prokázání dopadu tří reklamních nápisů umístěných po dobu sedmnácti dnů ve stanicích metra na hospodářské výsledky reklamou propagovaného subjektu. Dopad reklamy nemusí navíc pokaždé vést ke zlepšení hospodářských výsledků propagovaného subjektu, reklama slouží i k tomu, aby se o propagovaném subjektu vědělo, aby se jeho hospodářské výsledky udržely na stávající úrovni, případně, aby nedošlo k jejich hlubšímu propadu. Žádná reklama nikdy nemůže zaručit konstantně vypočitatelné zlepšení hospodářských výsledků, proto by bylo nesprávné (a v tomto případě s ohledem na krátké období a malý počet reklam, i nemožné), jak ve svém odvolání žalovaný požadoval, chtít vypočítávat případné bezdůvodného obohacení na základě těchto faktorů. Žalobce proto logicky, tedy i správně, od počátku tvrdil, že nemůže prokázat rozmnožení majetku obohaceného.

Žalovaný se ve svém odvolání zásadně opíral o námitku, že na předmětný skutkový stav nedopadá ani druhý způsob vzniku majetkového prospěchu bezdůvodným obohacením, tedy

že se majetek obohaceného nezmenšil, třebaže by k tomu došlo, kdyby byl obohacený plnil svou povinnost. Žalovaný nesouhlasil, že by mu v celém popisovaném skutkovém ději někdy vznikla jakákoliv povinnost, kterou by porušil a na základě toho se domníval, že nemohl splnit podmínky druhé možnosti vzniku majetkového prospěchu. S tímto závěrem soud I.stupně správně nesouhlasil a s jeho názorem se odvolací soud ztotožňuje. Žalovaný nesprávně vykládal onu nutnost plnit své povinnosti restriktivně. Povinnost plnit mu vznikla nejpozději okamžikem doručení výzvy žalobce k uhrazení ceny nájemného za používání reklamní plochy, v níž byla vyčíslena celková cena tohoto plnění, které žalobce směrem k žalovanému učinil. Nutno si představit situaci, že žalovaný, nebo jakýkoliv jiný subjekt, si buď sám nebo prostřednictvím třetí osoby, umístí reklamu propagující jeho služby na místě ve veřejném prostoru, domnívaje se, že takováto činnost nezakládá povinnost platit částku za pronájem této plochy. Povinnost mu tak vznikne nejpozději v okamžiku, kdy jej k jejímu splnění vyzve majitel této plochy. Tato povinnost nevznikne tomu, kdo fakticky reklamní nosič umístil, ale tomu, kdo má z jeho umístění prospěch. V řízení před soudem I. stupně i v odvolacím řízení bylo mnohokrát poukazováno na praxi, že propagovaný subjekt, tedy fakticky uživatel pronajaté plochy, často nebývá tím subjektem, který reklamu umísťuje, neboť si na takovou činnost si sjednává reklamní nebo zprostředkovatelské agentury, které reklamu fakticky umísťují. Odmítnutím tohoto přístupu by bylo oprávněným vlastníkům, nebo v případě žalobce, nájemcům, naprosto znemožněno, aby dohledali uživatele reklamní plochy a v případě neoprávněného užívání jej vyzvali k zaplacení nájmu za pronajatou plochu – obecně k plnění povinnosti. K tomu odvolací soud rovněž odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.1.2001 sp.zn. 25 Cdo 253/99, se kterým se rovněž ztotožňuje: *„Z hlediska nároku vlastníka věci na vydání bezdůvodného obohacení získaného užíváním jeho věci je nerozhodné, zda tomu, kdo věc užíval, byla věc předána třetím subjektem, který nebyl zmocněn či oprávněn s ní takto nakládat.“* V uvedeném rozhodnutí se hovoří o „věci, která byla obohacenému třetím subjektem předána“ a odvolací soud je toho názoru, že uvedený závěr dopadá i na věci či činnosti, které byly třetím subjektem, jenž k tomu nebyl oprávněn ani zmocněn, pro uživatele připraveny nebo vykonány. Případná existence třetího subjektu, který by předmětnou reklamu pro žalovaného zhotovil, není z hlediska nároku na vydání bezdůvodného obohacení rozhodná.

Odvolací soud rovněž upozorňuje na skutečnost, že podstatným a nejdůležitějším závěrem judikatury i literatury rozvádějící strohou zákonnou úpravu bezdůvodného obohacení, je právě ona myšlenka, že odpovědnost za získaný majetkový prospěch, který se musí vydat, vzniká bez zřetele na zavinění. Povinnost vydat bezdůvodné obohacení není vázána nejen na zavinění na straně obohaceného, ale ani na jeho protiprávní jednání a nejde tedy o formu právní odpovědnosti za škodu, která se nepoužije ani analogicky. Tento závěr byl nadto rozvinut v mnoha dalších rozhodnutích Nejvyššího soudu ČR např. sp.zn. 25 Cdo 643/2000: *„Předpokladem odpovědnosti za bezdůvodné obohacení není protiprávní úkon obohaceného ani jeho zavinění, nýbrž objektivně vzniklý stav obohacení, k němuž došlo způsobem, který právní řád neuznává.“* S tímto závěrem je nutno se plně ztotožnit, neboť ke stavu obohacení v předmětné věci zde skutečně došlo způsobem, který právní řád neuznává, neboť je nesporné, že právní řád neuznává obcházení povinnosti platit za poskytnuté plnění, vyplývající z nájemních vztahů tím, že předmět nájemního vztahu realizuje bez vědomí potenciálního pronajímatele třetí osoba.

Žalovaný ve svých vyjádřeních, na která odkazoval i v odvolacím řízení opakovaně vykresloval různé absurdní situace, ke kterým by takovýmto výkladem úpravy bezdůvodného obohacení docházelo. Odvolací soud zde přisvědčil názoru soudu I. stupně, že v případě vzájemného poškozování soutěžitelů by zůstala možnost zamítat žaloby pro rozpor s dobrými

mravy, když i právní úkon, který se přičítá dobrým mravům, může mít formu buď konání, či opomenutí. Nelze rovněž souhlasit s výhradou žalovaného, že žalobce, jako provozovatel reklamních ploch, je tím, kdo se má bránit umístování neoprávněné reklamy a odhalovat identitu škůdců. Odvolací soud má za to, že není možno vyžadovat od osoby, které svědčí právo, aby vynakládala prostředky na jeho ochranu, aniž by bylo zajištěno, že porušení takového práva bude zákonným způsobem sankcionováno.

Soudu I. stupně rovněž nelze vytknout nesprávné právní posouzení, jestliže učinil závěr, že se žalovaný bezdůvodně obohatil na úkor žalobce ve výši nájemného, který by mu byl, v případě existence nájemní smlouvy, povinen platit podle příslušného ceníku. Tento závěr je v souladu s dosavadní judikaturou, podle níž se výše bezdůvodného obohacení za užívání cizí věci bez právního důvodu určí peněžní částkou, která odpovídá částkám vynakládaným obvykle v daném místě a čase na užívání obdobných věcí, zpravidla formou nájmu (*obdobně např. rozsudek NS ČR ze dne 15.6.1999 sp.zn. 25 Cdo 2578/98 publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek r. 2000 pod č. 53/2000; dále např. rozsudek NS ČR 25 Cdo 546/99 ze dne 20.3.2001 nebo 33 Odo 29/2003 ze dne 3.4.2003, se kterými se odvolací soud ztotožňuje*).

Odvolací soud proto rozsudek soudu I. stupně jako věcně správný a vydaný v souladu s procesními předpisy na základě správného právního posouzení (včetně věcně správného akcesorického výroku o nákladech řízení) podle ust. § 219 o.s.ř. **potvrdil**, když k podrobnostem nepřiznání náhrady nákladů řízení ani jednomu z účastníků se odkazuje plně na závěry soudu I. stupně.

O nákladech odvolacího řízení rozhodl odvolací soud podle ust. § 142 odst. 1, § 151 odst. 1 a 2 a § 224 odst. 1 o.s.ř., kdy zcela procesně úspěšnému žalobci vznikly ve stadiu odvolacího řízení náklady spojené s odměnou advokátovi za poskytování právních služeb podle vyhlášky č. 484/2000 Sb. (dále jen vyhlášky). Podle ust. § 2 cit. vyhlášky se sazby odměny pro řízení v jednom stupni stanoví z peněžité částky, která je předmětem řízení, nebo podle druhu projednávané věci. Podle ust. § 3 odst. 1 bod 4 vyhlášky činí sazba odměny v tomto případě 9.510,- Kč a 2x režijní paušál po 300,- Kč (ust. § 13 odst. 3 vyhl. 177/1996 Sb.), tedy 600,- Kč, navýšené o 20% daň z přidané hodnoty ve výši 2.022,- Kč (ust. § 137 odst.3 o.s.ř.). Celkové náklady žalobce ve výši **12.132,- Kč** byly přisouzeny v obecné pariční lhůtě (ust. § 160 odst. 1 věta první před středníkem o.s.ř.) a na zákonné platební místo (ust. § 149 odst. 1 o.s.ř.).

Poučení: *Proti tomuto rozsudku n e l z e podat dovolání.*

V Praze dne 12. května 2010

JUDr. Ivana S y k o v á , v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Franková